

[Per. Federspiel.]

indstillingen til landsforræderi, men at det er et udtryk for indledningen til en ny holdning, en ny indstilling overfor det uhyre alvorlige sociale problem, man betegner som resocialisering.

Thestrup: Medens i tidligere tid personer, der på en eller anden måde var kommet i konflikt med samfundets strafferegler og var blevet dømt efter disse, havde meget vanskeligt ved efter udstået straf at få lov til at indtage en plads i samfundet igen, udfoldes der i nutiden store bestræbelser for, at dette kan ske. Grunden hertil er et andet syn end tidligere på forbrydelsens væsen og straffens formål, men også et andet syn på statens væsen og formål end tidligere.

Den moderne demokratiske stat har brug for alle sine indbyggers medvirken, ikke blot til arbejde, eventuelt forsvar, men også til deltagelse i styret af staten med alle dets led og dele og af dens mangfoldige organisationer og sammenslutninger af faglig, økonomisk og idemæssig art, hvorpå staten mere middelbart er opbygget.

Den moderne stat anerkender, at de personer, der hører til den, har en absolut hjemstedsret i den, således at den ikke ved udvisning kan befri sig for dem, på hvis loyalitet den ikke mener at kunne regne. Det kan ikke i vore dage lade sig gøre for en stat at udvise sine statsborgere, uanset hvad de end gør. Endelig er det imod opfattelsen af den moderne demokratiske stats væsen at have forskellige klasser af statsborgere, nogle med større og nogle med mindre rettigheder. Det gælder dog for den sidste af disse sætninger, at den ikke kan gennemføres absolut. Der er nemlig handlinger, som viser et sindelag, der er i den grad farligt for staten og dens borgere — eller de grundregler, hvorefter staten er opbygget —, at staten er nødt til, for kortere eller længere tid, at udelukke de pågældende fra de almindelige statsborgerlige rettigheder.

Ved det straffelovstillæg, der blev gennemført efter den anden verdenskrigs slutning, loven af 1. juni 1945, overfor de personer, der i en tid, hvor staten var i fare, ikke havde udvist loyalitet overfor den, blev disse personer frataget samtlige deres borgerlige rettigheder, således at fradømmelsen skete for bestandig, dog under særlig formildende omstændigheder på tid, ikke under 5 år. Allerede ved lov af 1. juni 1947 fik en del af disse personer, nemlig de, der var dømt efter straffelovstillæggets § 10,

stk. 1, eller § 16, såfremt de ikke var idømt højere straf end fængsel i 2 år og 6 måneder, adgang til at generhverve nogle af disse rettigheder, navnlig retten til at drive selvstændig næring og retten til at opnå alders- og invaliderente.

Ved det forslag, vi her behandler, er det meningen at gengive en del af de efter straffelovstillægget dømte personer deres fulde borgerlige rettigheder, altså bl. a. valgret og valgbarhed og adgang til at opnå offentlig stilling eller hverv.

De personer, det drejer sig om, er dels dem, der er dømt efter straffelovstillæggets §§ 10—14 og 16, og som ikke er dømt til højere straf end fængsel i 2 år og 6 måneder, hvilke personer efter forslaget generhverver rettighederne umiddelbart, og dels dem, der er dømt efter de øvrige paragraffer til lige så stor straf, og som kan erhverve rettighederne tilbage efter ansøgning til justitsministeren i det enkelte tilfælde. Der er i forslagets bemærkninger redegjort for grunden til denne forskel.

Der kan efter mit partis opfattelse ikke rettes nogen principiel indvending, hentet fra statens væsen eller fra forbrydelsens væsen eller straffens formål, mod forslaget, ja, det må endog følge af de bemærkninger, jeg før fremsatte, at staten i almindelighed må være interesseret i, at så få personer som muligt er frataget deres statsborgerlige rettigheder.

Derimod kunne det imod lovforslaget anføres, at det er et brud med den linie, der blev gennemført ved straffelovstillægget, hvor fradømmelsen for bestandig af de borgerlige rettigheder — i alt fald af de politiske rettigheder — var hovedreglen.

De betragtninger, der lå bag straffelovstillæggets strenge regel, var dels, at de personer, der straffedes efter det, havde åbenbart et sådant sindelag, at det var uforvarsomt af staten at regne med deres loyalitet, dels at det var af betydning for fremtidens skyld at slå fast, at illoyalitet overfor staten i en for denne farlig tid ikke kunne tillades.

Hvad den første af disse betragtninger angår — altså at man aldrig kan påregne loyalitet fra disse personers side —, er den sikkert for vidtgående. Jeg tror, man kan sige, at den politiske forbrydelse endnu mindre end andre forbrydelser tillader at drage en sådan almindelig slutning til et menneskes karakter og fremtidige opførsel.

Dernæst kan det indvendes, at forholdene i tiden indtil 29. august 1943 var således, at mennesker, som ikke levede med i det folkelige fællesskab, der ellers i de år var så stærkt,